

2025 WINTER NIEUWSBRIEF PAN NEDERLAND

Het team van PAN-NL wenst alle lezers een gezond, gifvrij en vredig 2025. Met alle onzekerheden en veranderingen in de wereld en in het Nederlandse beleid moeten we alert en actief blijven. En daar waar we kunnen, blijven bijdragen aan een duurzame toekomst.
Voor PAN-NL zal 2025 een jaar met veel activiteiten worden. De huidige- en geplande campagnes vragen veel energie. Zoals de in 2024 gestarte campagne 'Stopdegifplant', en de zojuist gelanceerde campagne 'PesticidenEetwijzer' en ook nog een campagne tegen de export door Nederlandse bedrijven van in de EU verboden pesticiden. De laatstgenoemde campagne is nu in voorbereiding en zal in het eerste kwartaal van start gaan.

NB: PAN-NL stopt net als vele andere NGO's met X. We hebben nu een [Bluesky account](#). Volg ons ook daar. Door ons op een van de kanalen te volgen en regelmatig iets te delen bereiken we nog meer mensen!

Wordt donateur van PAN-NL

PAN-NL heeft als doel het gebruik van schadelijke bestrijdingsmiddelen uit te bannen. Wij spreken politiek en beleidsmakers aan, doen onderzoek en informeren burgers. Wij doen bijv. onderzoek naar resten van bestrijdingsmiddelen in boeketten, tuinplanten, groente en fruit. Om onze onafhankelijkheid te behouden, accepteren wij geen subsidie van de overheid. Het team van PAN-NL werkt op vrijwillige basis. Wij huren geen kantoorruimte: alle donaties komen 100% ten goede aan het realiseren van onze doelen.

Donateurs maken duidelijk dat voor hen het milieu zonder schadelijke bestrijdingsmiddelen belangrijk is, dat geeft PAN-NL meer impact. Donateurs krijgen elk kwartaal de nieuwsbrief en 1 x per jaar wordt de donateur uitgenodigd voor een (digitale) bijeenkomst.

[meld je aan!](#)

Terugblik 2024

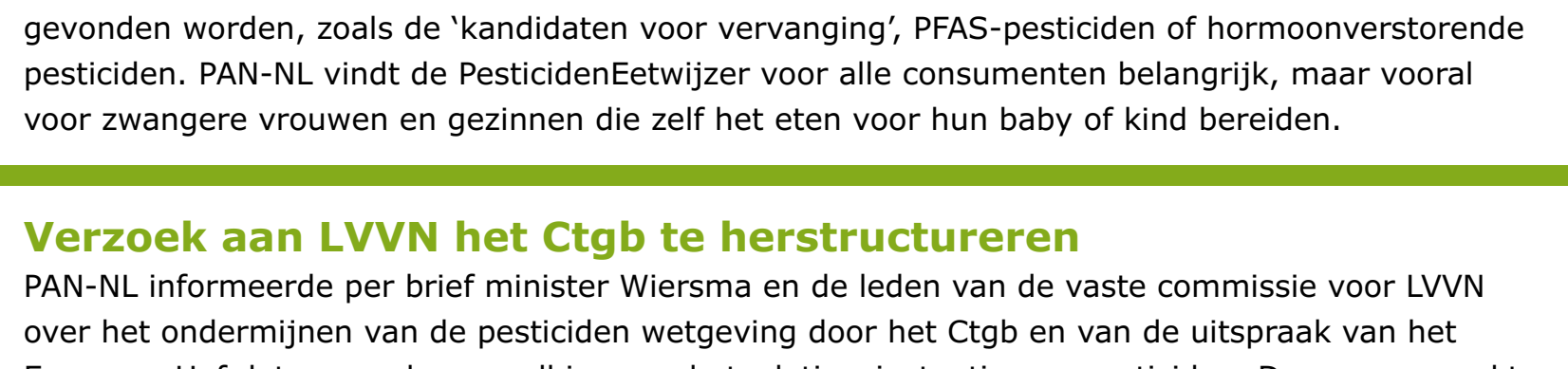
We hebben een productief jaar achter de rug, iets om bij stil te staan en trots op te zijn. In 2024 onderzochten we pesticiden in o.a. tuinplanten, bloembollen, potgrond en tuinaarde, aardbeien, vogelzaad, PFAS-pesticiden en evenals in voorafgaande jaren, het aanbod van verse groente en fruit in de grootste supermarkten.

Ook vonden we het noodzakelijk om een aantal juridische zaken tegen de toelating van giftige pesticiden bij het Ctgb te starten, zoals de grote juridisch zaak tegen de hernieuwde goedkeuring van glyfosaat door de Europese Commissie, gecoördineerd door PAN Europe.

Wij stuurden vele brieven naar de overheid met betrekking tot een duurzamer pesticidenbeleid, zowel op nationaal als Europees niveau.

Wij voerden gesprekken met de Stichting Keukenhof en met een aantal tuincentra om de sector naar een gifvrij aanbod van bloembollen en tuinplanten te bewegen.

We organiseerden de Webinar 'Op naar een duurzame tuinbranche' en startten de campagne 'Stopdegifplant'

De PesticidenEetwijzer

PAN-NL lanceerde 23 januari een 'PesticidenEetwijzer' waar de gemiddelde vervuiling van 30 groente- en 18 fruitsoorten staat aangegeven. De consument kan zo een keuze maken voor gangbare groente en fruit met minder pesticiden. In de PesticidenEetwijzer tonen we onder andere een ranglijst met de meest en minst vervuilde groente en fruit. De ranglijst is gebaseerd op het gemiddelde aantal verschillende pesticiden dat gevonden wordt op de betreffende groente en fruit. De PesticidenEetwijzer maakt gebruik van de resultaten van de meest recente steekproefsgewijze testgegevens van de NVWA van verse groente en fruit (2021-2023). 3 op de 4 (73%) gangbare groente en fruit bleek besmet met één of meer resten van bestrijdingsmiddelen, de helft (51%) zelfs met meerdere resten landbouwgif. Ook zijn er veel zorgwekkende pesticiden gevonden worden, zoals de 'kandidaten voor vervanging', PFAS-pesticiden of hormoonverstorende pesticiden. PAN-NL vindt de PesticidenEetwijzer voor alle consumenten belangrijk, maar vooral voor zwangere vrouwen en gezinnen die zelf het eten voor hun baby of kind bereiden.

Verzoek aan LNVN het Ctgb te herstructureren

PAN-NL informeerde per brief minister Wiersma en de leden van de vaste commissie voor LNVN over het ondermijnen van de pesticiden wetgeving door het Ctgb en van de uitspraak van het Europese Hof dat een wake-up call is voor de toelatingsinstantie van pesticiden. Daarom verzoekt PAN-NL het LNVN zo spoedig mogelijk een herstructurering van het Ctgb in gang te zetten.

Gemeentelijke handleiding "Regulering bestrijdingsmiddelen"

Gemeenten hebben juridische plicht én mogelijkheid om burgers te beschermen tegen pesticiden. Urgenda en Natuur & Milieu bundelden alle juridische handvatten en plichten die gemeenten op dit vlak hebben in een nieuwe Gemeentelijke handleiding "Regulering bestrijdingsmiddelen". De handleiding wordt ondersteund door een brede coalitie van organisaties, o.a. door PAN-NL.

Insecticiden in vogelzaad – een risico voor tuinvogels?

PAN-NL heeft zich afgevraagd in hoeverre vogelzaad, dat o.a. in supermarkten en tuincentra aangeboden wordt, met bestrijdingsmiddelen is besmet. In een steekproef heeft PAN-NL in totaal 9 monsters vogelzaden voor tuinvogels op pesticiden onderzocht: verschillende merken uit verschillende winkels, waarvan één monster biologisch vogelzaad. Alle onderzochte gangbare vogelzaden zijn met 1 tot 4 verschillende residuen besmet; in het biologische vogelzaad zijn geen residuen aangetroffen.

NGO's vechten goedkeuring glyfosaat aan bij het Europees Hof

Op 11 december hebben Pesticide Action Network (PAN) Europe en vijf van haar leden, o.a. PAN-NL de goedkeuring van glyfosaat door de Europese Unie aangevochten bij het Europees Hof van Justitie. De organisaties hebben een robuuste wetenschappelijke en juridische analyse gepresenteerd aan het Europees Hof van Justitie, waarin ze ernstige tekortkomingen in de beoordeling van glyfosaat in Europa benadrukken. De Commissie en de wetenschappelijke agentschappen van de EU hebben systematisch kritische wetenschappelijke studies, die melding maakten van de schadelijke effecten van glyfosaat, uitgesloten.

Licentie om te doden – een EU-richtlijn met verstrekkende gevolgen

Europa wordt geconfronteerd met een catastrofale ineenstorting van de biodiversiteit, waarbij de populaties geleedpotigen in een razendsnel tempo instorten. Het wetenschappelijke bewijs is duidelijk: habitatverlies, industriële landbouw en ongebreidelde gebruik van pesticiden zijn de belangrijkste oorzaken van deze achteruitgang. Na jaren van uitstel heeft de Europese Commissie de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) eindelijk groen licht gegeven om het "Guidance document", dat beschrijft hoe de impact van pesticiden op 'niet-doel' geleedpotigen moet worden beoordeeld, in juni 2024 te herzien. Uit geheime documenten die PAN Europe heeft verkregen, blijkt echter dat de EFSA en haar partner, de Wageningen Universiteit (WUR), niet van plan zijn om de bescherming van insecten of de biodiversiteit als geheel te verbeteren.

PAN-NL roept op tot onmiddellijk verbod van Flufenacet

PAN-NL roept de minister in [een brief](#) op om over te gaan tot een onmiddellijk verbod op alle producten met de werkzame stof Flufenacet (een PFAS-pesticide). Tevens vraagt PAN-NL om in Europees verband aan te dringen op een verbod van de werkzame stof. De Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) heeft onlangs geconcludeerd dat flufenacet een hormoonverstorend is, die de schildklierfunctie aantast en indirect de ontwikkeling van de hersenen kan beïnvloeden, waardoor zwangere vrouwen en pasgeborenen gevaar lopen. Bijgevolg is flufenacet een stof dat niet voldoet aan de goedkeuringscriteria van pesticiden verordening 1107/2009 en dus verboden moet worden.

Rondetafelgesprek over gewasbeschermingsmiddelen

De vaste commissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur heeft een rondetafelgesprek met deskundigen over gewasbeschermingsmiddelen geïnitieerd dat op 21 november plaats vond. Onder andere PAN-NL heeft als deskundige aan het gesprek deelgenomen. De 'position papers' van de deelnemers en de presentaties zijn in de website te downloaden.

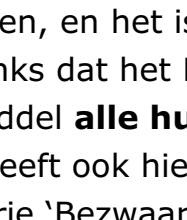
PAN-NL roept op tot onmiddellijk verbod van Flufenacet

PAN-NL roept de minister in [een brief](#) op om over te gaan tot een onmiddellijk verbod op alle producten met de werkzame stof Flufenacet (een PFAS-pesticide). Tevens vraagt PAN-NL om in Europees verband aan te dringen op een verbod van de werkzame stof. De Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) heeft onlangs geconcludeerd dat flufenacet een hormoonverstorend is, die de schildklierfunctie aantast en indirect de ontwikkeling van de hersenen kan beïnvloeden, waardoor zwangere vrouwen en pasgeborenen gevaar lopen. Bijgevolg is flufenacet een stof dat niet voldoet aan de goedkeuringscriteria van pesticiden verordening 1107/2009 en dus verboden moet worden.

HELP MEE!

met het **wilde-bijen-onderzoek**

Burgeronderzoekers gezocht!

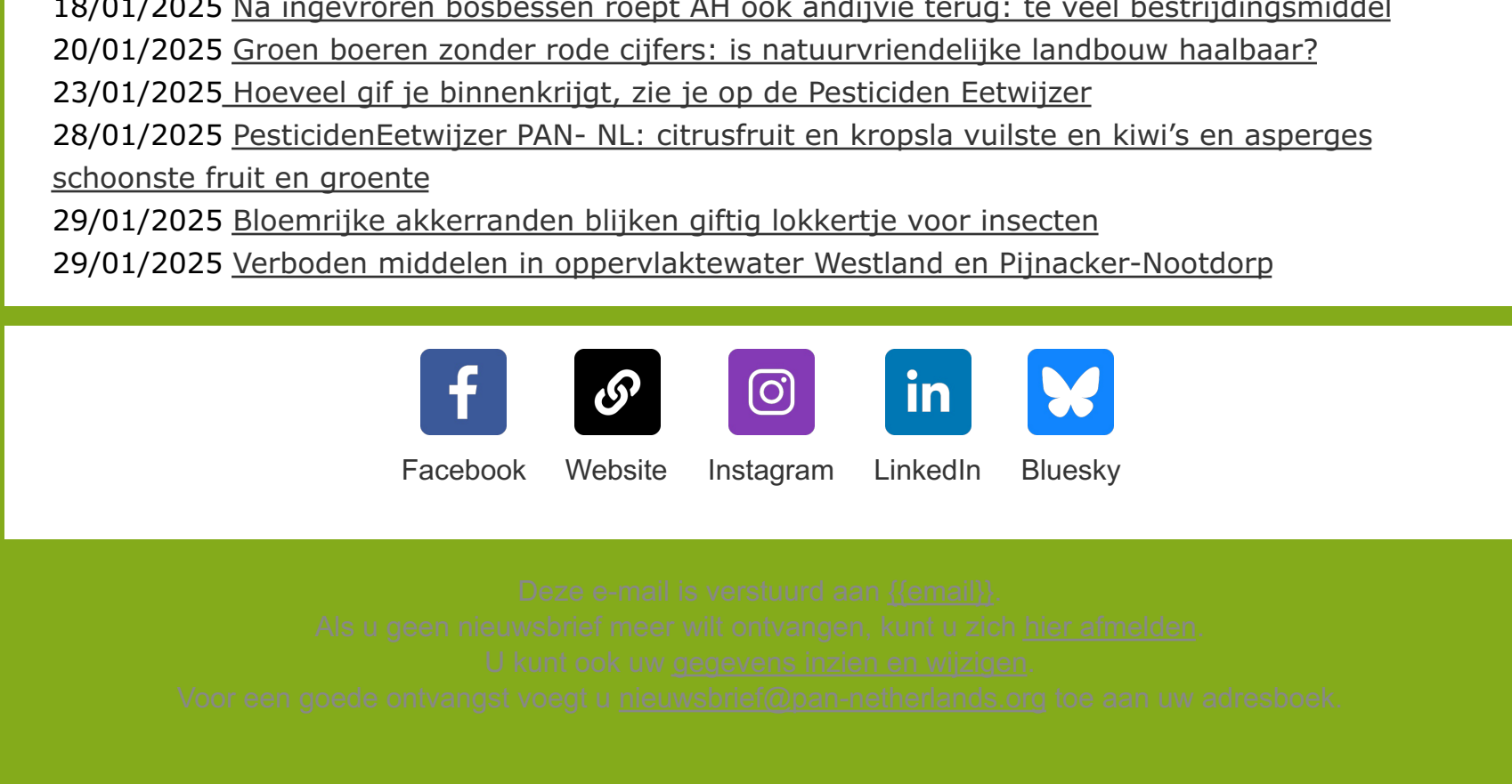
Vraag jij je wel eens af waarom er midden in de lente een dode hommelt in je tuin ligt? Wij ook. Pesticide Action Network Netherlands en de Bijenstichting willen dit onderzoek en hebben jouw hulp daarbij nodig. Tussen 14 februari en 30 juni willen we zoveel mogelijk dode hommels verzamelen, om ze te testen op de aanwezigheid van pesticiden. Mensen uit het hele land worden opgeroepen de hommels op te sturen die zij dood vinden. Lees meer en meld je aan bij [de Bijenstichting](#).

Lezingen webinar 'Op naar een duurzame tuinbranche' zijn online

Tijdens het webinar 'Op naar een duurzame tuinbranche', georganiseerd door PAN-NL op 21 november, deelde Marlonneke Willems haar ervaringen die zij heeft opgedaan in haar fotografie project. Rupsen en sprinkhanen sterven nadat ze van een bespoten plant hebben gegeten. Peter Paul Kleinbussink, directeur van Intratuin, legt in zijn lezing uit waarom en hoe Intratuin in 2030 de doelstelling 70% gifvrije planten wil bereiken. Bart van der Starre, directeur van kwekerij 'Van der Starre' deelt zijn ervaringen: als je niet spuit, doet de natuur vaak het werk voor je.

Nationale Tulpendag: Bezoekers krijgen tulpen met gif en verboden pesticiden

In de uitgedeelde tulpen op Nationale Tulpendag 18 januari j.l. zaten meerdere verboden pesticiden. Dit blijkt uit laboratoriumonderzoek in opdracht van PAN-NL. In totaal zijn 9 soorten pesticiden gevonden waarvan 2 verboden pesticiden. Dit betrof prochloraz dat schadelijk is voor de voortplanting en pirimifos-methyl dat ook schadelijk is voor de voortplanting en tevens neurotoxisch. Ook werden andere zorgelijke pesticiden gevonden zoals een PFAS-pesticide en een 'kandidaat voor Vervanging'.

Bloemstroken: zinvol of insectenval?

Bloemrijke akkerranden zijn bedoeld als natuurlijke plaagbestrijding en om biodiversiteit te stimuleren, maar in de praktijk zijn ze vaak juist schadelijk voor insecten. Dit is de conclusie van een nieuw onderzoek waarin 11 bloemstroken op bestrijdingsmiddelen zijn onderzocht. Alleen langs graslanden en biologisch beheerde akkers is het verantwoord om bloemstroken aan te leggen. Het rapport is een initiatief van Meten=Weten, in samenwerking met Pesticide Action Network Netherlands (PAN-NL) en Buijs Agro Services.

Updates bij Ctgb lopende zaken

Pesticide Dagonis – PAN

16 januari heeft het College van Beroep voor het bedrijfsleven (Cbb) [uitspraak](#) gedaan inzake het beroep dat PAN Europe had ingesteld tegen de goedkeuring van het pesticide Dagonis door het College voor de toelating gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb). Volgens PAN moet het Ctgb bij de toelatingsprocedure van een middel de meest recente wetenschappelijke inzichten meenemen; in dit geval de hormoonverstorende eigenschappen van difenoconazole. Het Ctgb was van mening dat mogelijke hormoonregulerende eigenschappen van het middel al bij de goedkeuring van de werkzame stof difenoconazole waren beoordeeld, zodat dat het bij de toelating van het product niet meer aan de orde kan komen. De rechter heeft het bezwaar van PAN gegrond verklaard en geëist dat het Ctgb binnen zes maanden een nieuw besluit neemt. Het besluit van het Cbb volgt op [twee uitspraken van het Europees Hof van Justitie](#) van 25 april 2024, waarin het Hof Caa de Nederlandse uitvaardiger (CBB) uitleg had gegeven over de toepasselijke Europese wetgeving.

Ctgb brengt onrechtmatig nieuwe fungicide op de markt

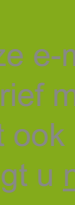
PAN-NL dient bij het Ctgb een [Bezwaarschrift](#) in tegen de toelating van het schimmelbestrijdingsmiddel Xenial, en verzoekt de Ctgb het besluit zo snel als mogelijk weer in te trekken. PAN-NL is van mening dat het Ctgb deze nieuwe fungicide onrechtmatig op de markt brengt. Xenial bestaat uit liefst 3 pesticiden: mefenitruflonazole, metrafenon en pyraclostrobin. Allereerst valt op dat het Ctgb bij geen enkel van de 3 pesticiden de hormoonverstoring heeft beoordeeld. Voor het pesticide metrafenon zijn er echter duidelijke aanwijzingen van hormoonverstoring via de schildklier. Het pesticide pyraclostrobin heeft effecten op de estrogen receptor. Twee van de drie pesticiden zijn al lange tijd algemeen toegelaten, metrafenon in 2007 en pyraclostrobin zelfs in 2004, 20 jaar geleden, en het is meer dan waarschijnlijk dat er sinds die jaren nieuwe inzichten zijn ontstaan. Ondanks dat het EU Hof duidelijk heeft geoordeeld dat bij de toelatingsprocedure van een bestrijdingsmiddel **alle huidige wetenschappelijke en technische inzichten** moeten worden meegenomen, heeft ook hieraan het Ctgb geen gehoor gegeven. Zie in het [archief](#) van PAN-NL bij de categorie 'Bezwaarschriften' alle juridische zaken, waarvan het gros nog niet is afgewikkeld.

Nieuws uit de media

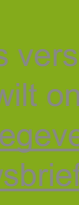
22/10/2024 [Zelfrijdende landbouwrobot met zonnepanelen wijdte onkruid zonder pesticiden](#)
15/10/2024 ['Nieuwe landbouwcrisis dreigt' na uitspraak rechtbank Leeuwarden over bestrijdingsmiddelen](#)
26/10/2024 [Zo giftig is jouw eten](#)
28/10/2024 [Pesticide-industrie beïnvloedt toelating glyfosaat | Deel 2 | Zembla](#)
03/11/2024 [Onderzoek: 'besmet' vogelvoer is de pest voor onze tuinvogels](#)
03/11/2024 [Pesticiden gevonden op vogelvoer, ook op dat van de Vogelbescherming](#)
03/11/2024 [Hoe schadelijk zijn pesticiden en gewasbeschermingsmiddelen voor onze gezondheid? En andere vragen beantwoord - EenVandaag](#)
03/11/2024 [Opinie: 'Bedankt für die Blumen', laat dat snel op duurzaam geteelde bloemen slaan](#)
04/11/2024 [22 veelvoorkomende pesticiden gelinkt aan prostaatkanker](#)
05/11/2024 [Ctgb pakt overschrijdende toelatingsnorm gewasbeschermingsmiddelen aan](#)
07/11/2024 [En toen was het stil: pesticiden doden insecten, maar ook boerenlandvogels](#)
08/11/2024 [Twentse huisarts ziet mensen ziek worden en luidt de noodklok: 'Stop de lელიeteelt'](#)
13/11/2024 [Provincie Utrecht kiest voor verbod op nieuwe sierteelt met chemische middelen](#)
23/11/2024 [Omstreden onkruidmiddel glyfosaat veel gebruikt nabij basisscholen](#)
24/11/2024 [Kan landbouw zonder bestrijdingsmiddelen? Natuur & Milieu Overrijt denkt van wel](#)
25/11/2024 [Inspectieresultaten: minder dan de helft van de cursuistellers heeft voorwaardelijke vrijgestelde gewasbeschermingsmiddelen na](#)
26/11/2024 [Spuitvrije zones of helemaal verbieden: lელიeteelt onder vuur](#)
28/11/2024 [Ook bij de gewasbescherming is het wachten tot de wal het schip keert](#)
02/12/2024 [Maken pesticiden ziek? De vraag verplaatst zich van lab naar rechtbank – en dat verdraadt een groter probleem](#)
04/12/2024 [Streep door miljoeneis nabestaanden: Frans meisje \(11\) overleed door pesticiden](#)
10/12/2024 [Kabinet trekt wet beperking bestrijdingsmiddelen in](#)
12/12/2024 [In conflict om de lელიebollenteelt bepaalt de rechter, in plaats van de overheid](#)
12/12/2024 [Oud-CDA-politicus Rendert Algra kreeg parkinson: 'Mede door landbouwgif'](#)
13/12/2024 [Parkinson en pesticiden - Parkinson Vereniging](#)
16/12/2024 [Verenigd Koninkrijk dumpet verboden pesticiden in Marokko](#)
19/12/2024 [Nieuwe handleiding geeft gemeenten handvatten om burgers te beschermen tegen pesticiden](#)
23/12/2024 [Glyfosaat leidt tot ontstekingen in het brein](#)
24/12/2024 [Ctgb-lijst vermeldt stoffen die schade aan DNA veroorzaken](#)
24/12/2024 [Glyfosaat in water komt wel van landbouwgif en niet van afwasmiddel](#)
30/12/2024 [Bestrijdingsmiddelen in water blijven probleem, vooral in Noorderdorp](#)
01/01/2025 [Babynvoeding en bestrijdingsmiddelen: zijn kant-en-klare poeders veiliger dan zelf koken?](#)
16/01/2025 [Toelating pesticiden onder druk door uitspraak rechter](#)
18/01/2025 [Na ingevroren bosbessen roept AH ook andijvie terug: te veel bestrijdingsmiddel](#)
20/01/2025 [Groen boeren zonder rode cijfers: is natuurvriendelijke landbouw haalbaar?](#)
23/01/2025 [Hoeveel gif je binnenkrijgt, zie je op de Pesticiden Eetwijzer](#)
28/01/2025 [PesticidenEetwijzer PAN-NL: citrusfruit en kropsla vuilste en kiwi's en asperges schoonste fruit en groente](#)
29/01/2025 [Bloemrijke akkerranden blijken giftig lokkertje voor insecten](#)
29/01/2025 [Verboden middelen in oppervlaktewater Westland en Pijnacker-Nootdorp](#)

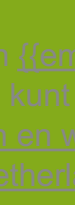
Facebook

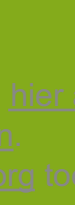
Website

Instagram

LinkedIn

Bluesky